

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.865/2019/11. szám

A tanács tagjai: . Orosz Árpád a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Gyarmathy Judit bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű

A felperesek képviselője: Radnay és Virág Ügyvédi Iroda I-III. rendű képviselőjében
ügyintéző: Dr. Virág Andrea ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű
V. rendű

Az alperes képviselője: Dr. Szentestóth Ügyvédi Iroda I. és III-IV. rendű képviselőjében
ügyintéző: Dr. Szentestóth Györgyi ügyvéd
. Vigh Annamária ügyvéd II. rendű képviselőjében
. Dezső Antal ügyvéd V. rendű képviselőjében

A per tárgya: Végrendelet érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.738/2018/11.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 10.P.24.661/2011/166.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.738/2018/11. számú jogerős ítéletét a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja;

kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-III. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 150.000 (százötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az örökhagyó 2004. november 4-én írásbeli magánvégrendeletet készített. Ebben úgy rendelkezett, hogy az általános örököse a férje, dr. K. A., amennyiben a férjét túlélné - törvényes leszármazó és köteles részre jogosult örökös híján - általános örököse férje unokaöccse, az I. rendű felperes. Ezen túlmenően a következőkről rendelkezett. B. M-né 40 éve hű háztartási segítsége, ő örökölje a hagyatékhoz tartozó készpénzállomány 4%-át. Az általános örököse dr. B. J., dr. O. P., III. rendű felperes és II. rendű felperes orvosoknak, akik őt és házastársát betegségükben tisztességgel kezelték, személyenként 1.000.000 forintot tisztán fizessen ki. N. Sz. barátjuk betegségükben sokszor nyújtott önzetlen segítséget, ezért részére a készpénzhagyaték terhére 2.000.000 forint fizetendő ki, továbbá az ékszereiből a végrendeletben felsorolt barátainak (T. G-né, P. M., II. rendű alperes, P. K., K. V., dr. H-né dr. Sz. M.) választásuk szerint egy-egy ékszert rendelt kiadni.
- [2] A végintézkedést követően az örökhagyó házastársa, dr. K. A. elhunyt, a halálát követően az örökhagyónak az I. rendű felperes és családja viselte a gondját és ők nyújtottak segítséget ügyei intézésében.
- [3] Az örökhagyó 2006-ban az Országos Kardiológia Intézetben volt kivizsgáláson, ahol belgyógyászati tünetei mögött pszichiátriai problémákat állapítottak meg. E szerint erősen zavart volt, térben és időben nem tudta magát elhelyezni, állapota fokozatosan romlott. Ezért a Semmelweis Egyetem Kútvölgyi Klinikai Tömb Klinikai és Kutatási Mentálhigiénés Osztályán állt kezelés alatt, amelynek hatására az állapota javult és azzal bocsátották otthonába, hogy orvosi felügyeletre szorul.
- [4] Az állapota 2008-végére ismét romlott, 2009. január 2-től 2009. március 23-ig a Semmelweis Egyetem Kútvölgyi Klinikai Tömb Klinikai és Kutatási Mentálhigiénés Osztályán kezelték. Az intézmény a 2009. január 6-án kelt és Budapest V. Kerületi Önkormányzat Gyámhivatalának címzett levelében azt a tájékoztatást adta, hogy az örökhagyó az osztályukon áll kezelés alatt, ügyei viteléhez szükséges belátási képessége pszichiátriai betegségének jellegéből adódóan állandó jelleggel teljes mértékben hiányzik, ezért javasolják a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezését, és minden ügycsoportra kiterjedően ideiglenes gondnok kijelölését.
- [5] A kórházból történő elbocsátását követően az örökhagyó az I. rendű felperes közreműködésével a V. Otthonában került elhelyezésre, amelynek az üzemeltetője az Sz. Közhasznú Társaság volt. Az otthont a III. rendű alperes vezette; élettársa, a IV. rendű alperes az otthonban szociális munkásként dolgozott és vezető-helyettesi feladatokat is ellátott. Az örökhagyó az idők otthonával először határozott időre, a 2009. június 23-ig terjedő időszakra, majd ezt követően határozatlan időre kötött személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátást biztosító szerződést.
- [6] A Gyámhivatal a 2009. május 31-én kelt határozatával az örökhagyó részére az I. rendű felperest ideiglenes gondnokul kirendelte. A gyámhivatal 2009. április 14-én a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt az örökhagyó ellen cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezés iránti pert indított, amely perben a bíróság a 2009. április 16-án meghozott végzésével a gyámhivatal ideiglenes gondnokrendeléséről szóló határozatát a per jogerős befejezéséig hatályában fenntartotta.
- [7] Az örökhagyónak az idők otthonában történő elhelyezését követően a III. rendű alperes az intézmény költségén az örökhagyó magánszakértői vizsgálatát kezdeményezte, amelyről az ideiglenes gondnokként kirendelt I. rendű felperest és a gyámhivatalt, valamint a bíróság részéről az örökhagyó képviselőjére kirendelt ügygondnokot nem tájékoztatta. A vizsgálatra felkért dr. Sz. C. ideg- és elmegyógyász szakorvos, igazságügyi pszichiáter szakértő a 2009. május 29-én kelt

véleményében az örökhagyó személyes vizsgálata alapján megállapította, hogy agyi érlemeszesedés okozta enyhefokú szellemi leépülésben szenved, de az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezik, minden ügycsoport vonatkozásában, ezért a cselekvőképességét befolyásoló gondnokság alóli felmentését javasolta.

- [8] Az örökhagyó 2009. június 29-én meghatalmazást adott a M. Ügyvédi Irodának, hogy az ellene indított gondnokság alá helyezési perben őt képviselje. A meghatalmazott a perben előterjesztett ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, mert álláspontja szerint az örökhagyó esetében a cselekvőképességet kizáró és korlátozó gondnokság alá helyezés törvényi feltételei nem állnak fenn. Ennek alátámasztására csatolta dr. S. C. magánszakértői véleményét. A perben kirendelt dr. V. B. igazságügyi szakértő az örökhagyó vizsgálata alapján a 2010. február 12-én kelt szakvéleményében egyetértve dr. Sz. C. magánszakértő véleményével, megállapította, hogy az örökhagyó a belgyógyászati alapbetegségeinek átmeneti rosszabbodása és azok heveny szövődményei által meghatározott agyműködési zavar megnyilvánulásaként hangulatzavarral kevert enyhe fokú szellemi leépülésben szenved.
- [9] A Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala a 2010. április 7-én kelt végzésével az örökhagyó gondnoksági ügyében a kerületi Gyámhivatalát a további ügyintézésből kizárta, és az eljárás lefolytatására a egy másik önkormányzat Polgármesteri Hivatal Szociális, Egészségügyi és Gyámügyi Iroda Gyámhivatalát jelölte ki. A határozat alapján a kijelölt gyámhivatal a gondnokság alá helyezési perben perbelépését bejelentette. A bíróság a 2010. április 13-án tartott tárgyaláson meghozott végzésével megállapította, hogy a per „a másik gyámhivatal és az alperes között folytatódik”, és a kerületi gyámhivatalt a perből elbocsátotta. A bírósághoz 2010. április 20-án érkezett meg a másodfokú bíróság határozata, amellyel az elsőfokú bíróság 2-I. sorszámu, az örökhagyó részére az ideiglenes gondnokrendelést hatályában fenntartó végzését helybenhagyta.
- [10] A 2010. július 7-én megtartott elsőfokú tárgyaláson az I. rendű felperes csatolta dr. N. A. pszichiátriai szakorvos véleményét, amely szerint az örökhagyóval kapcsolatos szakértői vélemények ellentétben állnak a kórházi ápolásával kapcsolatos megállapításokkal, ezen túlmenően a szakértői vizsgálatok során az örökhagyó részéről jelentős időbeli tájékozatlanság, emlékezeti hiányok, konfabulációk jelentek meg, a jövedelmével kapcsolatos tévedése kalkulációs nehézségeket is jelenthet, ami miatt a pénz kezelésének felügyelete indokolt lehet. A bíróság a gondnokság alá helyezési pert a 2010. október 15-én megtartott tárgyaláson az örökhagyó időközben bekövetkezett halálára tekintettel megszüntette.
- [11] Az örökhagyó 2010. május 7-én újból végrendelezett, amit dr. Sz. E. közjegyző-helyettes foglalt közokiratba. A közvégrendeletben az örökhagyó kijelentette, hogy minden eddig alkotott végintézkedését visszavonja, és azok minden rendelkezését érvénytelennek és hatálytalannak tekinti. Kijelentette, hogy a korábbi végrendeletét azért kívánja megváltoztatni, mert az abban nevezett személy nem felel meg a követelményeinek, méltatlanná vált az öröklésre. Rendelkezése szerint a halálakor meglévő minden vagyonát - ide értve a B-i G. utcai ingatlanát és a benne lévő ingóságokat, valamint V. Zrt.-nél lévő követeléseit is - egymás közt egyenlő arányban a hozzá közel álló személyek örököljék. A végintézkedés szerint e személyek: B. M-né, volt I. rendű alperes; barátnője, II. rendű alperes; valamint III. rendű alperes; IV. rendű alperes és V. rendű alperes. Az V. rendű alperes az örökhagyó számláit vezető V. Zrt. (jogutódja: a S Zrt.) V utcai fiókjának vezetője.
- [12] Az örökhagyónak a V. Zrt.-nél több, 2009. évet megelőzően nyitott forint- és devizaszámlája volt, a számláival kapcsolatos ügyeket a bank V. rendű alperes által vezetett V. utcai fiókjában intézte. Az örökhagyó a forintszámlájáról - a bizonylatok szerint személyesen - 2009. június 8-tól augusztus 24-ig összesen 1.000.000 forintot vett fel. Az USD devizaszámláról 2009. július 31-én 200.000 forintnak megfelelő összeg került felvételre. Az örökhagyó az EUR számlájáról 2009. augusztus 24-én 2000 eurót vett fel.
- [13] Az örökhagyó 2009. szeptember 21-én nyitotta az új 14100464-14759048-01000009 számú EUR

számlát, amelynek nyitó egyenlege nem ismert. A bank felé 2010. július 9-én kelt bejelentésével felhatalmazta az V. rendű alperest a számla feletti önálló rendelkezésre. E számláról az örökhagyó az általa aláírt bizonylatok tartalma szerint 2009. szeptember 21-én 3800,55 eurót forintra átváltva 1.000.000 forintot, 2010. január 28-án 1931,96 eurót átváltva 510.000 forintot, május 26-án 7383,62 eurót átváltva 2.000.000 forintot, május 31-én 5625,77 eurót átváltva 1.500.000 forintot, továbbá ugyanezen a napon 6000 eurót, majd augusztus 18-án 6350 eurót vett fel.

- [14] Az örökhagyó forintszámlájára 2009. augusztus 31-én H. G. folyószámlájáról 10.000.000 forint került átutalásra, ami ugyanezen a napon a Cs. Alapítvány bankszámlájára került átutalásra. H. G. az örökhagyót nem ismerte és ő a saját számlájára átutalást nem kezdeményezett. A Cs. Alapítvány alapítója a V. Idősek Otthonát működtető Sz Kht., amelynek képviselője a III. rendű alperes, a IV. rendű alperes pedig a Cs. Alapítvány kuratóriumi tagja. A S. Zrt. közlése szerint a számlatulajdonosok részéről az átutalásokról rendelkező írásbeli bizonylat nincs.
- [15] A Budapesti Rendőr-főkapitányság kerületi Rendőrkapitányság Bünyügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztálya 2011-ben feljelentés alapján különösen jelentős kárt okozó csalás büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen nyomozást indított. A büntetőeljárást kezdeményező feljelentő az eljárás során előadta, hogy a nagyanyját helyezte el a V. Idősek Otthonába, aki cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt állt. Sérelmezte, hogy az otthonban a nagyszülő közjegyző előtt végrendelkezett. A nyomozóhatóság a büntetőeljárás bizonyítottság hiányában megszüntette.
- [16] Az örökhagyó 2010. szeptember 21-én hunyt el, a törvényes öröklés rendje szerint utána öröklésre jogosult hozzátartozója nem volt. A hagyatékát a közjegyző a 2010. május 7-én kelt közvégrendelet alapján az I. rendű alperes jogelődjének és a II-V. rendű alpereseknek adta át. B. M-né a volt I. rendű alperes a peres eljárás során, 2015. március 6-án elhunyt, jogutódja az I. rendű alperes

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [17] A felperesek keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy az örökhagyó 2010. május 7-én kelt közvégrendelete érvénytelen.
- [18] Arra hivatkoztak, hogy a végintézkedés megtételekor az örökhagyó ideiglenes gondnokság hatálya alatt állt és ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett.
- [19] További hivatkozásuk szerint a III-V. rendű alperesek tisztességtelen befolyással bírták rá az örökhagyót a végintézkedésre, őt régi barátaitól és családjától elidegenítették és kihasználták rossz fizikai és szellemi állapotát. Hivatkoztak arra is, hogy a III. és IV. rendű alperes a végrendelet megtételében közreműködtek.
- [20] Az I. rendű felperes az eljárás során előadta, hogy őt az örökhagyó saját gyermekeként szerette. Az örökhagyó házastársa halálát követően ő és a családja az örökhagyónak minden segítséget megadott és jó kapcsolatban álltak. Kiemelte, hogy az idősek otthonába kerülését követően azonban rövid időn belül megváltozott az örökhagyó magatartása.
- [21] Előadta, hogy a II-IV. rendű alperesek rendszeresen kivitték az idősek otthonából az örökhagyót étterembe vacsorázni, a III-IV. rendű alperesek igyekeztek a bizalmába férkőzni, elhitették vele, hogy még a kis értékű, mindennapi használati tárgyak megvásárlásához is az ő mint ideiglenes gondnok engedélye szükséges. Szerinte az örökhagyó az alperesek ráhatására kezdett elfordulni tőle, sérelmezve, hogy nem ad neki pénzt, azonban amikor ő rákérdezett, hogy mire lenne szüksége, akkor az örökhagyó azt nem tudta megmondani.
- [22] A felperesek a perben utaltak arra is, hogy az örökhagyó jogi képviselője az idősek otthonába kerülése előtt a vele baráti viszonyban lévő dr. Sz. A. ügyvéd volt, ezért szerintük érthetetlen, hogy az örökhagyó a hosszú éveken át tartó bizalmi viszony ellenére az ellene indított gondnokság alá helyezési perben idegen ügyvédet „fogadott fel”.

- [23] Előadták továbbá, hogy 2009 novemberében a IV. rendű alperes telefonon jelezte az I. rendű felperesnek, hogy az örökhagyó háromnapos bécsi karácsonyi bevásárlásra, múzeumlátogatásra és operaelőadásra szeretne utazni, és jelezte, hogy ennek költsége 2000 euro, ez azonban az I. rendű felperes részéről a gyámhivatal előzetes engedélye nélkül nem volt teljesíthető. Előadásuk szerint a későbbiekben e bécsi utazási költség finanszírozásának a megtagadása volt a fő indoka annak, hogy az örökhagyó jogi képviselője az I. rendű felperes gondnoki tisztsége alóli felmentését kérte.
- [24] Hivatkoztak arra is, hogy helyzetükből adódóan a II-IV. rendű alperesek az I. rendű felperes és családjához képest összehasonlíthatatlanul több időt töltöttek az örökhagyóval, őt egyre jobban a befolyásuk és irányításuk alá vonták. Utaltak rá, hogy az örökhagyó 2009 nyarán és őszén az I. rendű felperes tudta nélkül, több alkalommal, összesen 2.000.000 forintot és 2000 euró készpénzt vett fel a bankszámláiról, annál a bankfióknál, amelynek a vezetője az V. rendű alperes volt. Kétségbe vonták, hogy egészségügyi állapotánál fogva az örökhagyó képes volt önálló közlekedésre, ezért szerintük az őt gondozó intézmény vezetőjének tudta és közreműködése nélkül az intézményt nem lett volna képes elhagyni.
- [25] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.
- [26] Arra hivatkoztak, hogy a legutolsó kórházi kezelését követően az örökhagyó állapota jelentősen javult, elméje kitisztult és életkorának megfelelően képes volt ügyei önálló vitelére. Vitatták, hogy az I. rendű felperes és családja megfelelően gondoskodott az örökhagyóról. Állították, hogy az idősek otthona biztosította az örökhagyó számára a megfelelő gondoskodást, a III. és IV. rendű alperes több alkalommal szervezett az idősek otthona lakóinak programokat, őket kirándulásokra és kiállításokra vitte. Állították, hogy az örökhagyó nagyon jól érezte magát az intézményben.
- [27] Elismerték, hogy az III. rendű alperes kezdeményezte az örökhagyó magánszakértői vizsgálatát, de állításuk szerint ezen túlmenően az örökhagyó cselekvőképességét érintő ügyekbe egyikük sem avatkozott be. Előadták, hogy az örökhagyó az I. rendű felperes magatartása miatt jutott arra a következtetésre, hogy az ellene indított gondnokság alá helyezési perben ügyvédi segítségre van szüksége, és barátnője, K. Zs. ajánlása alapján bízta meg dr. M. G. ügyvédet.
- [28] Szintén állították, hogy az örökhagyó döntése, amely szerint a korábbi végrendeletét megváltoztatja, logikus döntés volt. Szerintük nem felel meg a valóságnak, hogy őt befolyásolták volna a végintézkedése megtételében, az örökösként nevezett személyeket az örökhagyó önállóan választotta ki, és e tekintetben az alperesek részéről semminemű fenyegetésre vagy befolyásra nem került sor.
- [29] Hangsúlyozták, hogy az I. rendű alperes jogelődje az örökhagyó házvezetőnője volt, körülbelül 40 évig, a II. rendű alperes pedig a legközelebbi barátnője, mindketten rendszeresen tartották vele a kapcsolatot és ápolták, az örökhagyó a 2004. november 4-én kelt végrendeletében is rendelkezett az ő javukra. Előadták azt is, hogy az V. rendű alperes 25 éve kezelte az örökhagyó bankszámláit, e miatt hosszabb ideig bizalmas kapcsolatban állt vele.

Az első- és másodfokú ítélet

- [30] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó 2010. május 5-én kelt közvégrendelete a felek egymás közötti viszonyában érvénytelen.
- [31] Az elsőfokú bíróság az örökhagyó cselekvőképtelenségére alapított érvénytelenségi okot nem látta bizonyítottnak, szerinte a felperesek kétséget kizáróan nem bizonyították, hogy az örökhagyó a végrendeletkezés időpontjában az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett.
- [32] Utalt viszont arra, hogy a szakértőként eljáró Grafológiai Intézet Íráspszichológiai Szakértő, Oktató és Kutató Kft. a szakvéleményében megállapította, hogy a rendelkezésre álló írásminták alapján 2004-ben az örökhagyó szellemi állapota nagy valószínűséggel a normál övezetbe tartozott, amelyhez képest jelentős romlás nagy valószínűséggel 2004 és 2009 között következett be, az

örökhagyó 2009-ben kelt levelei, a kézírása a szellemi hanyatlására utal, a szellemi hanyatlás nagy valószínűséggel közepes fokú volt, ami miatt döntései során jelentősen befolyásolható volt.

- [33] Kiemelte a következőket. Az örökhagyó 2009 márciusától ideiglenes gondnokság alatt állt, a III. és IV. rendű alperes az örökhagyó jövedelmi és vagyoni viszonyaival tisztába került. Mindketten jártak ugyanis az örökhagyó G. utcai lakásában, és a gondozási szerződés mellékletében megjelölt jelentős ingó vagyronról szóló nyilatkozat is ismert volt előttük.
- [34] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás az intézmény kötelezettsége volt, így semmi nem indokolta, hogy pénzfelvételek céljából a III-IV. rendű alperesek különböző időpontban közreműködjenek, különösen aggályosnak minősítette az ilyen közreműködést az ideiglenes gondnokság alá helyezésre is figyelemmel. Rámutatott, hogy a IV. rendű alperes szavahihetősége megdőlt, mivel a pénzfelvételek kapcsán az eljárás során valótlan nyilatkozatot tett, előadásával szemben az örökhagyóhoz közel került: a bankszámlájához teljes körű meghatalmazással rendelkezett, ami nem szokványos és a házirend kötelező szabályainak sem felel meg.
- [35] Kiemelte, hogy a III. rendű alperes az otthon vezetője volt, míg a IV. rendű alperes helyetteseként járt el, akiknek a szerződés teljesítésén kívül minden olyan egyéb tevékenységtől tartózkodniuk kellett volna, ami alkalmas volt a gondozott személyének bármilyen befolyásolására. Az általános társadalmi megítélés alapján ugyanis - szerinte - a szerződéssel meghatározott kötelezettségeken felül a III-IV. rendű alperesek részéről az egyéb tevékenységek alkalmasak voltak arra, hogy az ideiglenes gondnok feladatát nehezítse, akadályozza, végső soron a korábbi bizalmas kapcsolatot aláássa.
- [36] Az elsőfokú bíróság szerint nem nyert igazolást, hogy egy közigazgatási ellenőrzés vetette fel az otthonban az örökhagyó vonatkozásában a magánszakértői vélemény beszerzését, amennyiben ennek valós indoka és célja az ellene indult gondnokság alá helyezési eljárás megszüntetése lett volna, akkor nem magyarázható meg, hogy az örökhagyó számára kedvező szakvéleményt a III. rendű alperes miért nem bocsátotta az illetékes gyámhivatal rendelkezésére, és azt miért titkolta el az I. rendű felperes elől. Érvelése szerint ilyen körülmények között az is aggályos, hogy a szakértői vélemény teljes költségét az intézmény viselte, és az is, hogy milyen megfontolásból mellőzték az örökhagyó személyes vizsgálatánál a törvényes képviselője jelenlétét. Utalt arra, hogy amennyiben a vizsgálat helyszíne T. volt, oda az örökhagyót csak a III. vagy IV. rendű alperes vihette el, mivel önállóan közlekedni nem volt képes. Az elsőfokú bíróság szerint nincs magyarázat arra sem, hogy mi volt az indoka és a célja az örökhagyó 2009. május 15-i nyilatkozatának, amelyben az szerepel, hogy az intézmény szakszerűen gondoskodik az igénybe vevő értékeinek és vagyontárgyainak a megőrzéséről.
- [37] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a III. rendű alperes személyes előadásából is kitűnően az ellátottak egyedül nem közlekedtek, ha valamilyen programjuk volt, akkor vagy eljöttek értük, vagy a IV. rendű alperes szállította őket. Megállapította, hogy az örökhagyó a bankba sem ment egyedül, mert oda vagy a III. rendű, vagy a IV. rendű alperes kísérté el, és a felvett összegek az intézmény széfjébe kerültek. Utalt arra, hogy az idők otthona házirendjének V. pontja és annak részét képező pénz- és letétkezelési szabályzat az ellátást igénybe vevő pénzének kezeléséről részletes szabályokat tartalmaz. Az abban foglaltak ellenére - mutatott rá - az örökhagyó pénzéről semmiféle nyilvántartás nem áll rendelkezésre. Hangsúlyozta, hogy ezzel kapcsolatban a IV. rendű alperes szavahihetősége megdőlt, és személyes meghallgatásának kiegészítése során több kérdésre érdemi választ nem adott.
- [38] Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy az örökhagyó teljes ellátása a szerződésben foglaltak alapján biztosított volt, az ezen kívül felmerülő költségeket a bemutatott számlák alapján az ideiglenes gondnok megtérítette, ezért semmi sem indokolta, hogy az örökhagyó jelentős összegű készpénzt vegyen fel. Rámutatott, hogy a csatolt szabályzat szerint ennek őrzéséről az intézményben gondoskodni kellett volna, ennek ellenére erre vonatkozóan semmiféle adat nem áll rendelkezésre.
- [39] Szintén rámutatott, hogy az örökhagyóhoz közel álló, öt évtizedek óta ismerő tanúk vallomásából

kitűnően az örökhagyó vagyonos volt, de korábban mértéktartóan élt, és nem költekezett. Az otthonban teljes ellátást kapott, lakása rezsiköltségét és az egyéb nem rendszeres kiadásait az I. rendű felperes fizette. Szerinte nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a III. rendű alperes előtt az ideiglenes gondnokság alá helyezés ténye ismert volt, ezért ebből tudnia kellett, hogy az örökhagyó, illetve az I. rendű felperes bizonyos összeghatár felett a gyámhatóság engedélye nélkül nem vehet fel pénzt. A nyaralások, a kirándulás, a színház- és múzeumlátogatás költségei az ellátást igénybe vevőt terhelik, így az elsőfokú bíróság szerint nyilvánvaló, hogy az átlagtól és a tanúvallomások alapján lényegében az örökhagyó korábbi életvitelétől is eltérő költséges programok tervezése a gyámhivatali döntési hatáskörre tekintettel a finanszírozási problémát előrevetítette. Rámutatott, hogy a III. rendű alperes az ezzel kapcsolatos konfliktushelyzet megoldására, az örökhagyó ezzel összefüggő vélt vagy valós sérelmei megoldása érdekében, semmit sem tett. Megítélése szerint azzal, hogy ezt figyelmen kívül hagyva az intézmény többi lakóitól eltérően az örökhagyó részére a költséges programokat szervezte, hozzájárult az I. rendű felperessel való kapcsolata megromlásához.

- [40] Az elsőfokú bíróság szerint nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a III. rendű alperes részt vett a gondnokság alá helyezési per tárgyalásán és a valóságtól eltérően azt mondta az örökhagyónak, hogy a gondnoksági pert az I. rendű felperes indította meg, amíg ő kórházban volt. Az a körülmény - hangsúlyozta -, hogy sírva fakadt a tárgyaláson, ugyancsak túlzott érzelmi ráhatást támaszt alá, és nem egyeztethető össze intézményvezetőként való megjelenésével, különös tekintettel arra, hogy a tárgyalásra idézést nem kapott. Érvelése szerint közvetve az örökhagyó befolyásolását támasztotta alá az a körülmény is, hogy a közelebbi barátok közül 2009 decemberében dr. Sz. A. is tapasztalta: látogatása során a III. rendű alperes végig az örökhagyó szobájában tartózkodott, amellyel részéről egyfajta ellenőrzés valósult meg.
- [41] Kiemelte, hogy a gondnokság alá helyezési perben a dr. M. G.-nak adott meghatalmazást tanúként a III-IV. rendű alperesek írták alá, mindketten jelen voltak az ügyvéd első megjelenésekor és részben a közöttük zajló megbeszélésen is, továbbá a gyámhivatalhoz is a IV. rendű alperes vitte el az örökhagyót, aki az érdemi meghallgatáson is részt vett, valamint nyilatkozott is. Az elsőfokú bíróság szerint semmi sem igazolta az örökhagyónak azt a meggyőződését, hogy az I. rendű felperes akarja a vagyonát megszerezni. Rámutatott, hogy ezzel szemben az ideiglenes gondnokként tett intézkedései az örökhagyó érdekeinek a védelmét célozták, amellyel ellentétes adat nem merült fel. Szerinte az örökhagyó befolyásolására utal az is, hogy minden alap nélkül olyan elképzelésekről tett említést, amely szerint a szálat a háttérből dr. Sz. A. mozgatja, aki az I. rendű felperessel a vagyonát már fel is osztotta és az I. rendű felperes csak azért akar ideiglenes gondnok lenni, hogy a vagyonát megszerezze.
- [42] Az elsőfokú bíróság figyelembe vette azt is, hogy az V. rendű alperes a bankon kívül soha nem találkozott az örökhagyóval, vele a hivatalos ügyintézésen kívül kapcsolatot nem tartott. Ennek ellenére - mutatott rá - az örökhagyó jelentős értékű hagyatékából 1/5 részben részesült, a perben azonban nem volt tisztázott, hogy mi volt a valós indoka a részesítésének, ugyanis pusztán a banki feladatok intézése erre nyilvánvalóan nem adhatott alapot. Szerinte nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az V. rendű alperes volt az, aki kizárólagosan intézte az örökhagyó banki ügyeit, és ellene éppen a foglalkozási szabályok súlyos megsértése miatt büntetőeljárás indult. Érvelése szerint a Cs. Alapítvány vonatkozásában a III. és IV. rendű alperes érdekeltsége egyértelmű, és az alapítványnak nyújtott örökhagyói támogatás önmagában is tisztességtelen befolyásra utal, az ugyanis kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az örökhagyónak a szervezettel semmilyen kapcsolata nem volt, korábbról sem merült fel arra adat, hogy bárkinek nagyobb összegű adományt adott volna.
- [43] Következtetése szerint a III-V. rendű alperesek tevékenysége az örökhagyóra olyan tisztességtelen befolyást jelentett, amelynek következtében elidegenedett közeli rokonaitól, valamint barátaitól, és ez vezetett motívumként az újabb végintézkedéshez. E tisztességtelen befolyás hatására olyan

intézkedést tett, amelyet egyébként nem tett volna meg, ezért az elsőfokú bíróság szerint a tisztességtelen befolyás következtében a végrendelet - és nem az egyes alpereseknek szóló juttatások - érvénytelenek.

- [44] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [45] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat helyesen értékelve, megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az örökhagyó a III. és IV. rendű alperes tisztességtelen befolyása következtében idegenedett el az I. rendű felperestől és barátaitól és ez motiválta új végrendelkezésre. Kiemelte, hogy az idősek otthonába kerülése előtt az I. rendű felperes és az örökhagyó között rendszeres és jó kapcsolat volt. Az I. rendű alperes jogelődje és a II. rendű alperes előadása, továbbá dr. H. I. és dr. H-né dr. Sz. M. tanúk vallomása szerint az örökhagyó szerette az I. rendű felperest, ő volt a fő segítsége. Hangsúlyozta, hogy a perbeli adatok szerint az idősek otthonába kerülését követően az ügyeit az I. rendű felperes ideiglenes gondnokként intézte, fizette kiadásait, továbbá rendszeresen látogatta, valamint alkalmanként az idősek otthonából kivitte, az örökhagyó a 2009. év karácsonyának első napját is az I. rendű felperes családjával töltötte.
- [46] A másodfokú bíróság a következőkre is rámutatott. A perben beszerzett nyomozati iratok szerint az ügyben a nyomozóhatóság több, az örökhagyónak az idősek otthonában tartózkodása idején az intézményben dolgozó gondozót hallgatott ki, akik közvetlen tapasztalatuk alapján számoltak be az örökhagyóval kapcsolatos körülményekről. A nyomozás során, továbbá a perben is kihallgatott N. M. tanú vallomása alapján megállapítható volt, hogy attól kezdve, amikor a III. és IV. rendű alperes az örökhagyó lakását meglátták, másként bántak vele, kiemelten foglalkoztak vele, amelyből úgy tűnt, hogy befolyásolják, és elterjedt az intézményben az is, hogy „akarnak tőle valamit”. Az örökhagyó bejárhatott a III. rendű alperes irodájába, a IV. rendű alperes szinte az egész napját vele töltötte, az alperesek sokszor vitték ki az intézményből különféle programokra. A III. és IV. rendű alperes többször járt az örökhagyó lakásában, egy alkalommal, amikor az örökhagyót elvitték B-be, az örökhagyó egy doboz ékszerrel tért vissza, amit elmondása szerint a lakásból hoztak el, továbbá aznap a számlájáról nagyobb összeget vett fel. E mellett a IV. rendű alperes mások által hallhatóan kifogásolta, hogy az I. rendű felperes valamit nem akart kifizetni. A IV. rendű alperes egyszer hangoztatta, hogy az I. rendű felperes nem érdemli meg azt a vagyont, amelyet az örökhagyó rá hagyott.
- [47] Jelentőséget tulajdonított annak, hogy dr. Sz. A. több évtizede állt baráti kapcsolatban az örökhagyóval, vallomása szerint az örökhagyót a kórházban, majd az idősek otthonában is többször meglátogatta. Második látogatása a tanú elmondása szerint abszurd volt, és inkább egy „börtönbeszélőhöz” volt hasonlatos, mert a látogatáskor az örökhagyó szobájában a III. rendű alperes is jelen volt, aki ellenségesnek tűnt, és a tanú benyomása szerint ellenőrizte a beszélgetést. Harmadik látogatásakor a tanú az örökhagyót rendkívül szomorú lelkiállapotban találta, érdemi kommunikációra képtelen volt. Utalt arra is, hogy a perben kizárólag a III. rendű alperes állította, hogy dr. Sz. A. „összepaktált” az I. rendű felperessel. Mindezekből szerinte okszerűen az következtethető, hogy a III-IV. rendű alperesek az örökhagyó barátnőjével való kapcsolatának megszakítása érdekében valótlannul állították neki, hogy a barátnője elárulta és „összepaktált” az I. rendű felperessel, aki csak a vagyont akarja.
- [48] Kiemelte, hogy a III. rendű alperes előadása szerint ő magyarázta el az örökhagyónak, hogy amíg a kórházban tartózkodott, az I. rendű felperes indította meg ellene az ideiglenes gondokság alá helyezési eljárást. Ez megítélése szerint a III. rendű alperes részéről az örökhagyó felé kétséget kizáróan szándékos, az I. rendű felperes lejárására és az iránta érzett bizalom megingatására irányuló célzott tevékenység volt.
- [49] Szintén kiemelte, hogy az örökhagyót korábban is kezelték a pszichiátrián, a II. rendű alperes maga számolt be arról, hogy 2008 decemberében az örökhagyó tünetei súlyosbodtak, ezért ő felhívta telefonon az I. rendű felperest és javasolta, hogy vigye vissza kontrollra, amelyből szükségszerűen

következik, hogy a pszichiátriai kezelést igénylő tüneteket tapasztalt nála. E mellett az örökhagyó állapotáról képet ad a 2009. január 2-i kórházi felvételtől készült kórlap teljes tartalma.

- [50] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy az örökhagyó cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezését nem az I. rendű felperes, hanem az ellátó kórház osztályvezető főorvosa kezdeményezte, hivatkozva arra, hogy a beteg ügyei viteléhez szükséges belátási képessége állandó jelleggel teljes mértékben hiányzik. A másodfokú bíróság szerint mindezek mellett megállapítható, hogy e körülmények alapján a kórháznak a gyámhivatal felé tett intézkedése nyilvánvalóan indokolt volt.
- [51] Az örökhagyó az I. rendű felperessel kapcsolatos kifogásai tekintetében a másodfokú bíróság elsődlegesen utalt a gondnokság alá helyezési pert indító gyámhivatal részéről eljáró dr. K.R. tanúvallomására, amely szerint 2010-ben a hivatalban megjelent az örökhagyó, valamint képviselőjében dr. M. G. ügyvéd. Kiemelte, hogy e megbeszélés során az örökhagyó képviselője arra hivatkozott, hogy az idősek otthonában készült szakvélemény alapján nem indokolt az örökhagyó gondnokság alá helyezése, amelynek kapcsán a tanú azt az álláspontot képviselte, hogy ez ügyben a perben kirendelt szakértő véleménye lesz a döntő. A tanú vallomásából kiemelte továbbá, hogy a IV. rendű alperes arról próbálta a tanút felvilágosítani, hogy az örökhagyónak szüksége van a plusz költségek finanszírozására, ilyen például a bécsi kirándulás költsége, továbbá felvetődött egy másik ideiglenes gondnok kijelölésének szükségessége, amelyekre tekintettel írásbeli bejelentést kért. Rámutatott, hogy a tanú a megbeszélés alkalmával azt tapasztalta, hogy az elmondottak az örökhagyót nem igen érdekelték, azt kérdezgette, hogy mikor mennek már el, rákérdezve arra, hogy van-e konfliktusa az I. rendű felperessel, azt válaszolta, hogy tudja, hogy ő kezeli a vagyonát. Figyelemmel volt arra, hogy a tanú benyomása szerint nem a gondnokoltnak, hanem az idősek otthonának volt az ideiglenes gondnokkal problémája, mert nem akarta a kért költségeket megelőlegezni.
- [52] A másodfokú bíróság szerint mindezek mellett megállapítható, hogy az I. rendű felperes az örökhagyót jóléte érdekében egy luxus körülményeket biztosító otthonban helyezte el, a nyomozás során kihallgatott egyik tanú vallomása szerint az örökhagyó eleinte ragaszkodott az I. rendű felpereshez, nagyon várta a vele való találkozást, azonban a III-IV. rendű alperesek megutáltatták vele őt.
- [53] Tényként állapította meg a következőket. A gyámhivatali iratokból kitűnően az I. rendű felperes által ismerten az örökhagyónak az O-nál lévő forintszámlája, továbbá a V-nél devizaszámlája volt. A gyámhivatalhoz intézett levelei kétséget kizáróan igazolják, hogy az I. rendű felperes ideiglenes gondnokként a pénzügyeket az örökhagyó érdekei figyelembevételével intézte.
- [54] A S. Zrt. által a bíróság megkeresésére megküldött kivonatok, bizonylatok alapján kiegészített tényállás alapján megállapította, hogy az örökhagyó 2009. június 8. és augusztus 24. között a forintszámlájáról négy alkalommal összesen 1.000.000 forintot vett ki, amellyel a számla egyenlege pár ezer forintra csökkent, az USD számlájáról 2009. július 31-én 200.000 forintot, továbbá az I. rendű felperes által ismert EUR számláról 2009. augusztus 24-én 2000 eurót, ami az akkori árfolyam alapján körülbelül 530.000 forintnak felelt meg. Ezen túlmenően rögzítette, hogy a másik EUR számláról 2009. szeptember 21-én 3800,55 euró - forintra átváltva 1.000.000 forint - került felvételre, annak ellenére, hogy a bank közlése szerint a bankfióknál ezt megelőzően szeptember 3-i érkeztetéssel már rendelkezésre állt az örökhagyó részére az ideiglenes gondnokot kirendelő határozat. Mindezek alapján azt állapította meg, hogy a számlákról 2009. július 8-tól szeptember 21-ig 2.730.000 forintnak megfelelő összeg került a III. és IV. rendű alperes közreműködésével felvételre. A másodfokú bíróság szerint az alperesek magatartásának megítélésével kapcsolatban az elsőfokú bíróság megalapozottan értékelte a IV. rendű alperes terhére az utóbb igazoltan valótlannak minősülő, ezáltal szavahihetőségét megkérdőjelező előadását. Továbbá szerinte az elsőfokú bíróság helyesen értékelte azt is, hogy a III-V. rendű alperesek - az ideiglenes gondnokrendelés, az örökhagyó ellen cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezése iránti per ismerete ellenére -

az ideiglenes gondnok, az I. rendű felperes és a gyámhivatal elől is eltitkolva vitték el az örökhagyót a pénzfelvételekre; utóbb a felvett összeggel és a pénz kezelésével pedig hitelt érdemlően nem tudtak elszámolni, így nem állapítható meg, hogy az örökhagyó által felvett pénzeszegeknek mi lett a sorsa.

- [55] Rámutatott, hogy az örökhagyó újabb végrendelkezésének motivációját kizárólag a gondokság alá helyezési perben az I. rendű felperes beavatkozási kérelmére alapították az alperesek. Erre nézve csupán dr. M. G. nyilatkozott tanúvallomásában, az általa előadottakat azonban az egyéb perbeli adatokkal való ellentétre tekintettel aggályosaknak tartotta. A tanú szerint ugyanis a végrendelkezéssel kapcsolatban nem működött közre, ahhoz nem segített senkitől adatot szerezni, továbbá annak tartalmáról sem értesült, utóbb neki az örökhagyó csak annyit mondott, hogy végrendelkezett, de annak tartalmát nem mondta el. Ehhez képest - mutatott rá - a II. rendű alperes szerint személyi adatait tőle dr. M. G. kérte el, jelezve, hogy az örökhagyó végrendelete valószínűleg változni fog, továbbá a közvégrendeletet készítő dr. Sz. E. vallomásából kitűnően dr. M. G. felmutatta neki a gondnokság alá helyezési perben felhasznált szakértői véleményt, tájékoztatta őt arról, hogy az örökhagyó belátási képessége birtokában van, a gondnokság alá helyezés iránti keresetet elutasították. E mellett kiemelte, hogy dr. M. G. tanú vallomása szerint valamikor májusban lakása kulcsainak visszaadásakor az örökhagyó annyit mondott neki, hogy nyugodjon meg, mert az I. rendű felperes nem fog utána örökölni, ami egyértelműen a tanú I. rendű felperes öröklésével kapcsolatos aggodalmára utal. Rámutatott, hogy a tanú - vallomásából kitűnően - e közlést követően felhívta telefonon az I. rendű felperest, és elmondta neki, hogy felesleges az egész pereskedés, mert nem fog örökölni.
- [56] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a bizonyítékok összességében való értékelése alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a III. és IV. rendű alperesek az örökhagyó vagyoni viszonyai ismeretében haszonszerzés érdekében, mindennapi jelenlétüket kihasználva a napi szintű kivételes foglalkozással tudatosan az örökhagyó akaratára való befolyásra, és ezáltal az I. rendű felperes javára szóló végrendelet megváltoztatására törekedtek. Megállapította, hogy a céljukat elérték, befolyásuk folytán az örökhagyó az I. rendű felperest a III. és IV. rendű alperes vele kapcsolatos valótlan állításait valónak véelve tartotta öröklésre érdemtelennek, és kizárólag ez indította, illetve bírta rá az örökhagyót az újabb végrendelkezésre.
- [57] Kiemelte, hogy az általános erkölcsi felfogás szerint az III. és IV. rendű alperes magatartása egyértelműen tisztességtelen volt. Megállapította, hogy a perbeli adatok szerint az örökhagyó és az I. rendű felperes között évtizedek óta fennálló szoros érzelmi kapcsolat volt, az örökhagyó az I. rendű felperest fiának tekintette, aki a férje halála után egyedül maradt örökhagyót rokoni kapcsolat hiányában is segítette, és támasza volt. Mindezekre tekintettel - érvelt - kétséget kizáróan megállapítható, hogy az örökhagyó a III. és IV. rendű alperes tisztességtelen befolyása nélkül újabb végintézkedést nem tett volna.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [58] A jogerős ítélet ellen a II. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és - tartalma szerint - a keresetet elutasító határozat meghozatalára irányult. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a tényállást helytelenül tartalmazza, az téves jogi következtetéseket tartalmaz, mert az ügyben eljáró bíróságok tévesen értékelték a bizonyítékokat. Megsértett jogszabályként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 649. § (1) bekezdés c) pontját, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [59] A bizonyítékok értékelése körében előadta, hogy a bíróságok az örökhagyó akaratának a vizsgálatkor nem kellő súllyal értékelték az örökhagyó személyiségét, aki - a tanúvallomásokból is

megállapíthatóan - rendkívül határozott jellem volt, külsejére átlagosan felül igényes, derűs természetű, de nehezen viselte az egyedüllétet. Utalt arra is, hogy az örökhagyó az életét képes volt irányítani, a korlátozásokat nehezen viselte. Szerinte ebben a körben a bíróságok figyelmen kívül hagyták a tanúvallomásokot, köztük dr. H. I. vallomását. Hivatkozott arra is, hogy az örökhagyó belátási képessége ugyan „némileg” csökkent, de gondnokság alá helyezése nem volt indokolt.

- [60] További okfejtése szerint az ügyben eljáró bíróságok téves ténybeli következtetése folytán nem jutott érvényre a favor testamenti elve. Utalt rá, hogy az első végrendeletet követő, majdnem hat év alatt az örökhagyó és az I. rendű felperes között nyilvánvalóan lehettek olyan súrlódások, amelyek nem merültek fel addig, amíg az örökhagyó megfelelő módon el tudta látni magát, és amely az idős és kiszolgáltatott helyzetben lévő örökhagyóban dacos sértettséget eredményezett, annak ellenére, hogy a bíróságok szerint ilyen indokok nem alapozhatják meg a viszony megromlását. Ebben a körben szerinte a bíróságok nem értékelték a kihallgatott tanúk - így: dr. M. G., B. M. F-né - vallomását.
- [61] Állította, hogy az örökhagyó szerette volna korábbi életmódját fenntartani: kulturális eseményeket látogatni, az általa szeretett személyeket megajándékozni, amelyet az I. rendű felperes nem tett lehetővé. Szerinte megállapítható az is, hogy az I. rendű felperes alapvető feladatának az örökhagyó vagyonának a megőrzését tekintette, amely nyilvánvalóan nem az örökhagyó jólétét szolgálta. Kifejtette, hogy az örökhagyó és az I. rendű felperes kapcsolatát vizsgálva a gondnoki tisztségből fakadó korlátozások alkalmasak voltak arra, hogy megrontsák a köztük fennálló kapcsolatot, figyelemmel arra is, hogy az örökhagyó jelentős vagyonnal rendelkezett.
- [62] Érvelése szerint az, hogy az örökösként megjelölt személyekkel szemben esetlegesen kétségek merültek fel, még nem jelenti a végrendelet akarati hibáját. Állította, hogy az örökhagyó 86 évesen belátási képességének birtokában volt; abból, hogy azokat a személyeket akarta juttatásban részesíteni, akik a végsőkig kitartottak mellette, emellett olyan személyeket is belefoglalt a végrendeletébe, akik kizárólag életének utolsó évét tették tartalmassá, még nem vonható le olyan következtetés, hogy ilyen végintézkedés kizárólag tisztességtelen befolyás hatására született. Meglátása szerint az örökhagyó bizonyára felmérte azt, hogy kik azok a személyek, akik a vagyonára pályáznak, és ennek fényében tett végintézkedést.
- [63] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [64] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [65] A régi Ptk. 649. § (1) bekezdés c) pontja szerint érvénytelen a végrendeleti rendelkezés, ha az örökhagyót valaki jogellenes fenyegetéssel vagy tisztességtelen befolyással bír rá az intézkedésre; feltéve mindegyik esetben, hogy az örökhagyó a rendelkezést különben nem tette volna meg. A perben a felpereseket terhelte annak a bizonyítása, hogy a III-IV. rendű alperesek tisztességtelen befolyással vették rá az örökhagyót arra, hogy 2010. május 7-én - számukra egyébként kedvező - újabb végintézkedést tegyen, továbbá, hogy a tisztességtelen befolyásolása nélkül azt nem tette volna meg. Az első- és másodfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek tényállításaikat eredményesen bizonyították, ezért az örökhagyó perbeli végintézkedése érvénytelen.
- [66] A II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében anyagi jogi szabálysértésre is hivatkozott [rég Ptk. 649. § (1) bekezdés c) pont], de annak indokát nem adta, hogy a bíróságok részéről miben áll az anyagi jogi jogszabálysértés. Ebben az esetben anyagi jogszabálysértést egyébként is csak akkor lehetne megállapítani, ha a másodfokú bíróság önmagában a felperesek tényelődása alapján - a bizonyítottságától függetlenül - állapította volna meg az örökhagyó tisztességtelen befolyásolását. Ezenkívül az említett anyagi jogi szabály téves alkalmazását akkor lehetne megállapítani, ha a

felperesek tényelőadásai bizonyítottságuk esetén sem adnak alapot arra a következtetésre, hogy az örökhagyó tisztességtelen befolyásolás hatására tette meg a végintézkedését. Az adott ügyben viszont bizonyított tényként volt megállapítható, hogy a III-IV. rendű alpereseknek a perben bizonyított cselekményei és az eljárásuk alkalmas volt arra, hogy az örökhagyót tisztességtelenül befolyásolják a végintézkedése megtételében.

- [67] Szintén alaptalanul hivatkozott a II. rendű alperes arra, hogy az ügyben eljáró bíróságok a régi Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütköző módon nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, mert mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság a döntését részletesen megindokolta: a bizonyítékok egybevetése során számot adtak arról, hogy miért jutottak arra a következtetésre, hogy a felperesek keresete megalapozott.
- [68] A régi Pp. 270. § (2) bekezdésének a 275. § (3) bekezdésével való összevetéséből adódó helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére már nincs lehetőség. A jogerős ítéletnek a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértő módja csak akkor állapítható meg, ha az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság a bizonyítékok egybevetése során nyilvánvalóan alaptalan, a logika szabályaival ellentétes következtetést von le. Ez az adott ügyben nem volt megállapítható. Az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok értékelése során nem vontak le okszerűtlen vagy iratellenes következtetést, a Kúria az általuk levezetett jogi okfejtéssel maradéktalanul egyetértett.
- [69] A Kúria a jogerős ítéletben foglaltak kapcsán a következőkre is rámutat. A régi Ptk. 649. § (1) bekezdés c) pontjának helyes értelmezése szerint tisztességtelen befolyásolás - egyebek mellett - akkor valósul meg, ha valaki annak a céljából, hogy ő, vagy az általa támogatott személy a hagyatékából részesüljön, az általános közfelfogás szerint olyan etikátlan magatartást tanúsít, amely alkalmas az örökhagyó végintézkedési akaratának a befolyásolására. Ilyen magatartás különösen, ha az adott személy az örökhagyó idős korából és hanyatló egészségügyi, illetve szellemi állapotából adódó kiszolgáltatott helyzetével visszaélve részben formális gesztusokkal és valótlan állításokkal az örökhagyó bizalmába férkőzik, az örökhagyó által már megnevezett örököszt hamis színben feltüntetve és őt lejárató valótlan nyilatkozatokat tesz. Ezzel összefüggésben a Kúria utal azokra a tényként is bizonyítást nyert körülményekre, amelyeknek - ahogy arra a másodfokú bíróság is helyesen mutatott rá - a jogvita elbírálása szempontjából kiemelkedő jelentősége volt.
- [70] Az örökhagyó ugyan nem állt a cselekvőképeségét kizáró gondnokság hatálya alatt a perbeli végintézkedése megtételekor, de annak időpontjában és azt megelőzően is már olyan fokú szellemi leépülésben szenvedett, amely kihatott a belátási képességére. Ezt a II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében sem vitatta, és ezt támasztotta alá a Semmelweis Egyetem Kútvölgyi Klinikai Tömb Klinikai és Kutatási Mentálhigiénés Osztályának az illetékes gyámhivatalhoz címzett levele, valamint - egyebek mellett - dr. N. A. pszichiátriai szakorvos szakvéleménye is.
- [71] A III. rendű alperes kellő jogi felhatalmazás hiányában az örökhagyó magánéletébe és magánjogi viszonyaiba az általános és szakmai etikai szabályokat és elvárásokat súlyosan megsértve, az örökhagyó ellátását biztosító intézmény nevében és költségén anélkül kezdeményezte annak az orvosszakértői vizsgálatát, hogy arról sem az illetékes gyámhivatalt, sem az ideiglenes gondnokot nem tájékoztatta.
- [72] A III. és IV. rendű alperes az örökhagyót különböző magáncélokkal a gondozó intézményből kivitte, és mindketten közreműködtek abban, hogy a számlájáról jogosulatlanul pénzt vegyen fel.
- [73] A III. rendű alperes az örökhagyó látogatásakor anélkül, hogy erre felhatalmazása lett volna, vagy erre a látogatók részéről igény merült volna fel, azon jelen volt, megakadályozva ezzel a beszélgetés befolyásmentes, bizalmas, őszinte jellegét. Szintén különös súllyal értékelendő, hogy a III-IV. rendű alperesek az I. rendű felperest az örökhagyó előtt hamis színben tűntették fel, azt a látszatot keltették, hogy a saját elhatározásából nem teszi lehetővé, hogy az örökhagyó a pénzéhez hozzáférjen.
- [74] A Kúria kiemeli, hogy a 2004. november 4-én megtett végintézkedés és az idősök otthonában történt

elhelyezés között az örökhagyó és az I. rendű felperes között semmiféle feszültség nem volt, nem merült fel olyan peradat, amely ennek az ellenkezőjét támasztotta volna alá. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy az örökhagyó és az I. rendű felperes között évtizedek óta fennálló szoros érzelmi kapcsolat volt, az örökhagyó az I. rendű felperest a fiának tekintette, aki a férje halála után egyedül maradt örökhagyót közvetlen rokoni kapcsolat hiányában is segítette és támasza volt. Ezért kétséget kizáróan megállapítható volt nemcsak az örökhagyó tisztességtelen befolyásolása, hanem az is, hogy az örökhagyó a III-IV. rendű alperesek tisztességtelen befolyása nélkül újabb végintézkedést nem tett volna, illetve nem tette volna meg az adott tartalommal a perbeli végintézkedést. Másképpen is megfogalmazva: nem merült fel olyan bizonyított peradat, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy az örökhagyó az előzőek szerint megállapított tisztességtelen befolyás hiányában is megváltoztatta volna a korábbi végintézkedését és az I. rendű felperes helyett másokat - köztük a II. rendű alperest - nevezte volna meg örököseként. A II. rendű alperes ebben a körben alaptalanul hivatkozott a saját személyes előadására mint tanúvallomására, így az a régi Pp. 206. §-a szerint bizonyítékként nem volt figyelembe vehető.

- [75] A fentiekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [76] A II. rendű alperes pervesztes lett, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I-III. rendű felperesek felülvizsgálati eljárással felmerült költségének megfizetésére, amely a jogi képviselőjük munkadíjából áll.
- [77] A Kúria a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2020. április 8.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró